

Innst. S. nr. 266

(2007–2008)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument nr. 8:92 (2007–2008)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Linda C. Hofstad Helleland og André Oktay Dahl om en politistudie for å kunne definere og bygge en større politistyrke i kampen mot kriminalitet i nærmiljøet, på nasjonalt plan og på tvers av landegrensler

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Linda C. Hofstad Helleland og André Oktay Dahl fremsatte 7. april 2008 følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen igangsette en politistudie etter modell av forsvarsstudien. Det nedsettes et bredt sammensatt utvalg med representanter fra bl.a. Politi- og lensmannsetaten, Politihøgskolen, sentrale spesialenheter som PST og Kripes, Forsvaret og Sivilforsvaret, samt andre sentrale aktører med ansvar for, og kunnskap om, sikkerhet og beredskap.

II

Stortinget ber Regjeringen om at mandatet for politistudier skal være å foreta en grundig analyse av sentrale utviklingstrekk nasjonalt og internasjonalt frem mot 2030, og som påvirker det norske politiets oppgaver og mannskaps- og ressursbehov. Med bakgrunn i dette skal utvalget komme med anbefalinger om fremtidig størrelse på det norske politiet, hva som skal være politioppgaver, samt foreslå tiltak som skal sikre en mer effektiv ressursutnyttelse på tvers av etater.

III

Stortinget ber Regjeringen om at politistudien igangsettes denne våren og ferdigstilles høsten 2009."

Forslagsstillerne viser til at trygghet og fravær av kriminalitet er et viktig samfunns gode og en forutsetning for god livskvalitet. De senere årene har det blitt et stadig større gap mellom de oppgaver politiet er satt til å løse, de forventninger samfunnet har og de ressurser politi- og lensmannsetaten har til rådighet. Forslagsstillerne vil videre peke på de konsekvenser det får for etaten når en stadig større del av bevilgningene blir øremerket prosjekter eller ad-hoc-tiltak på spesielle områder innenfor kriminalitetsbekjempelse. Forslagsstillerne vil også advare mot den nedbyggingen av nærpolitiet som skjer under den sittende regjering.

Forslagsstillerne mener det er uakseptabelt med en utvikling der politimesteren i Oslo tvinges til å la et stort antall stillinger stå ubesatt, der restansene blir stadig større og politiet tvinges til å henlegge brudd på ligningsloven med skatteunndragelser på opptil flere millioner kroner. Oslo er Norges ansikt utad, og politiet må settes i stand til å gjøre det trygt å ferdes i hovedstaden.

Forslagsstillerne foreslår en politistudie som også må omfatte en gjennomgang av PSTs organisering, arbeidsoppgaver og ressurstildeling knyttet opp mot utviklingstrekkene på de områder PST har ansvar for.

Forslagsstillerne viser til at den private sikkerhetsindustrien utfører en mengde viktige samfunnsoppgaver som skaper økt trygghet for befolkningen, og som det er urealistisk å tro vil bli kunne bli overlatt til det offentlige alene. Forslagsstillerne mener den private sikkerhetsindustrien har sin berettigelse,

og er derfor opptatt av at kontrollen med denne og deres ansatte må bedres i form av skjerpet regelverk og effektive kontrollrutiner.

Politiyrkets særegenheter har gitt denne gruppen lavere pensjonsalder. I en situasjon med knapphet på politifolk er det av stor betydning å motivere erfarne politifolk til å stå i jobben utover avtalt pensjonsalder. Forslagsstillerne mener det må utvikles en sentral seniorpolitikk for politiet med bruk av ulike virkemidler som økt lønn og/eller mer fritid, som gjør at det lønner seg å bli i etaten og ikke som i dag, at det bare er jobb i privat sektor, utenfor politiet, som er mulig uten å bli straffet for dette økonomisk.

Forslagsstillerne mener også at det må utvikles forpliktende strategier for økt bruk av sivilt ansattes kompetanse, hvor de ikke betraktes som et slags nødvendig onde, men heller et nødvendig gode som kan bidra til å gjøre norsk politi mer effektivt, service- og publikumsorientert.

Effektiv kriminalitetsbekjempelse forutsetter et kompetent politi som evner å organisere seg uavhengig av politidistriktgrenser når situasjonen krever det. Gjennom saker med stor medieoppmerksomhet mener forslagsstillerne vi har fått demonstrert betydelige utfordringer knyttet til manglende samhandling mellom de ulike politidistriktene og særorganene.

Forslagsstillerne vil påpeke den ulempe det er at Norge har valgt å stille seg på sidelinjen med hensyn til EU. Forslagsstillerne ser behov for økt norsk fokus på å utnytte relevante arenaer for enda tettere samhandling med våre europeiske naboland, og mener norsk medlemskap i EU er viktig for å møte krevende kriminalitetsutfordringer i en stadig mer globalisert verden. Effektiv bekjempelse av kriminalitet betinger mer internasjonalt samarbeid. På dette feltet fremstår EU i dag som en pådriver.

Samlet sett disponerer samfunnet betydelige ressurser for å ivareta samfunnssikkerhet og god beredskap. Situasjonen er likevel slik at politiet som er i front, ikke alltid disponerer det beste utstyr eller tilstrekkelig med mannskaper og utstyr til å løse oppgavene. Forslagsstillerne mener samarbeid med Sivilforsvaret, bruk av politireserven og tilgang også til relevant forsvarsmateriell er sentralt for at politiet skal kunne løse sine oppgaver på en effektiv og betryggende måte. Det er også samfunnsøkonomisk gode grunner til at man bør se slike ressurser i sammenheng. Forslagsstillerne mener en politistudie må sette fokus på hvordan dette samarbeidspotensialet kan realiseres til samfunnets beste.

Forslagsstillerne mener at situasjonsbeskrivelsen foran viser at det er et stort behov for en bred og grundig gjennomgang av politi- og lensmannsetatens fremtidige dimensjonering. De viser til at Politidirektoratet nå arbeider med en analyse gjennom et

bemanningsprosjekt, som vil vise hvilket behov norsk politi vil ha frem til 2015 når det gjelder ressurser, utstyr og kompetanse. Forslagsstillerne mener imidlertid at en fremtidig dimensjonering av politistyrken må bygge på en grundig analyse av det trusselbildet samfunnet og politiet står overfor, både på kortere og lengre sikt, og ønsker derfor en mer omfattende politistudie etter mønster av forsvarsstudien.

En slik studie bør ha et 20–25 års perspektiv for å sikre god planlegging. Sentrale utviklingstrekk innen grenseoverskridende kriminalitet, terrortrusler i våre interesseområder, politiets oppgaver og sider ved kriminalitets- og samfunnsutviklingen i Norge vil legge viktige premisser for størrelsen på det norske politikorpset de neste tiårene og det totale ressursbehovet. Kunnskap og analyse i et langsiktig perspektiv er viktig både av hensyn til investeringer, metodeutvikling, organisering, mannskapssituasjonen og politiets evne til å løse pålagte oppgaver.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, mener at forslagsstillerne berører mange temaer som blir viktige for norsk politi i årene som kommer. Ideen om en politistudie har vært lansert tidligere, bl.a. har en henvendelse til de politiske partiene kommet fra Politiets fellesforbund i etterkant av landsmøtet de hadde på Hamar sist høst. Forslagsstillerne har i sin bakgrunn for forslaget tatt opp noen av de sentrale utfordringer norsk politi står overfor. Komiteen vil særlig fremheve den store utfordringen man har på mannskapsiden i de nærmeste årene. Det er ikke tvil om at den lave utdanningstakten man har hatt i snitt ved Politi-høyskolen de siste 10 årene, nå har ført til at man står i en svært utfordrende situasjon på mannskapsiden. Dette er også bakgrunnen for at Regjeringen i januar 2007 ga Politidirektoratet i oppgave å utrede politi- og lensmannsetatens utdannings- og bemanningsbehov fram mot 2015.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den bredt sammensatte arbeidsgruppa, som siden har jobbet med flere av momentene som forslagsstillerne tar opp, skal levere sitt arbeid 1. juni i år. Regjeringen har også iverksatt flere andre prosjekter som berører temaer som for-

slagsstillerne tar opp. Man kan her nevne Seniorprosjektet i Hordaland politidistrikt som skal jobbe fram tiltak som kan bidra til at polititjenestemenn og -kvinner vil stå lenger i jobb og prosjektet "Grenseløs" som ser på informasjonsflyten mellom politidistriktene. Dette er bl.a. basert på erfaringene man har gjort seg med omreisende bander og "lommemannsaken". Det er også slik at Stortinget i sin behandling av St.meld. nr. 42 (2004–2005) Politiets rolle og oppgaver, pekte på flere utfordringer og tiltak som politiet nå har begynt å arbeide med. Her kan man peke på den økte bruken av sivilt tilsatte som ett viktig moment.

Flertallet mener at på bakgrunn av disse momentene vil det være klokt å avvende resultatene av de igangsatte prosjektene, før man tar stilling til om man ønsker å sette i gang enda et utredningsprosjekt. Det betyr ikke at flertallet er avvisende til bakgrunnen for forslagene, men siden mange av momentene som etterspørres allerede er under utredning, kan man bli mer presise når man har evaluert resultatene. Det er grunn til å tro at det er andre momenter enn dem forslagsstillerne tar opp, som man også bør se nærmere på. Dette kan være elementer fra evalueringen av politireform 2000, videreutvikling av det forebyggende arbeidet, utfordringene man får i forbindelse med Schengen og Frontex eller Prüm-samarbeidet. Det kan også komme frem flere momenter som man ennå ikke er klar over i det arbeidet som man nå holder på å slutføre med bemanningsprosjektet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil påpeke at det er en klar forskjell i tilnærming mellom det pågående bemanningsprosjektet i Politidirektoratets regi og den foreslåtte politistudien, der andre sentrale samfunnsinstitusjoner og instanser som samarbeider med politiet, trekkes inn. Tidsaspektet er en annen vesentlig forskjell ettersom bemanningsprosjektet ikke strekker seg forbi 2015. Prosessen har dessuten vært preget av lukkethet sammenlignet med hvordan offentlige utvalg i Norge ellers arbeider.

Disse medlemmer mener det er gode grunner til å planlegge politiets slagkraft i et like langsiktig perspektiv som Langtidsplanen for Forsvaret. Trusselvurderinger basert på grundige analyser av kriminalitetsutviklingen og trender i samfunnet generelt, må danne bakteppe for fastsettelse av størrelsen på politistyrken, kompetansebehov og utstyrsstandard. I denne sammenheng er det også naturlig å studere utviklingen i våre naboland Sverige og Danmark, der det er flere politifolk per innbygger enn i Norge, til tross for at oppgavene der er færre. En politistudie forutsettes dessuten å foreta en særskilt gjennomgang av utviklingen og situasjonen for Oslo-

politiet i lys av spesielle hovedstadsoppgaver og et mer utfordrende kriminalitetsbilde. Kapasiteten i Politiets sikkerhetstjeneste er en annen sentral faktor som bør vies større oppmerksomhet i kampen mot de alvorligste former for kriminalitet.

Disse medlemmer ønsker en bredest mulig tilnærming i arbeidet med oppgavedefinering og dimensjonering av fremtidig politistyrke, og mener dette kan bidra til å styrke politiets legitimitet. Det er et faktum at politiet alene ikke råder over alle nødvendige ressurser i enhver situasjon, og derfor må løse sine oppgaver i nært samspill med andre aktører, både offentlige og private. Disse medlemmer kan ikke se at dette samvirkeaspektet er ivaretatt i det pågående bemanningsprosjektet, og mener dette er en svakhet ved den igangsatte utredningen. Etter hva disse medlemmer kjenner til, har bemanningsprosjektet ikke vært gjenstand for tradisjonell høring hos aktuelle samarbeidspartnere eller kommunene som har ansvar for lokale beredskapsplaner ved ulykker og kriser, og som uansett har stor interesse av en velfungerende politi- og lensmannsetat. Disse medlemmer vil vise til at stadig flere lokalpolitikere engasjerer seg til fordel for et synlig og tilstedeværende politi som en vesentlig trygghetsskapende faktor i lokalmiljøet. Ved behandlingen av Politireformmeldingen gikk et samlet storting inn for etablering av politiråd i alle kommuner for å forbedre det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet. I erkjennelsen av dette mener disse medlemmer at det i saker og spørsmål som berører landets fremtidige politistyrke og oppgaveportefølje, må være en selvfølge at sentrale myndigheter legger til rette for at kommunenivået involveres og slipper til med sine synspunkter.

Disse medlemmer har ellers merket seg opplistingen av bemanningstiltak i nuet, men vil understreke at hensikten med politistudien er å gi storting og regjering et mer solid fundament for langsiktige og helhetlige planer for videreutvikling av politi- og lensmannsetaten i Norge.

Disse medlemmer viser for øvrig til forslagsstillerens begrunnelse og fremmer følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen igangsette en politistudie etter modell av forsvarsstudien. Det nedsettes et bredt sammensatt utvalg med representanter fra bl.a. Poli- og lensmannsetaten, Politihøgskolen, sentrale spesialenheter som PST og Kripes, Forsvaret og Sivilforsvaret, samt andre sentrale aktører med ansvar for, og kunnskap om, sikkerhet og beredskap.

II

Stortinget ber Regjeringen om at mandatet for politistudier skal være å foreta en grundig analyse av

sentrale utviklingstrekk nasjonalt og internasjonalt frem mot 2030, og som påvirker det norske politiets oppgaver og mannskaps- og ressursbehov. Med bakgrunn i dette skal utvalget komme med anbefalinger om fremtidig størrelse på det norske politiet, hva som skal være politiopp-gaver, samt foreslå tiltak som skal sikre en mer effektiv ressursutnyttelse på tvers av etater.

III

Stortinget ber Regjeringen om at politistudien igangsettes denne våren og ferdigstilles høsten 2009."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen igangsette en politistudie etter modell av forsvarsstudien. Det nedsettes et bredt sammensatt utvalg med representanter fra bl.a. Politi- og lensmannsetaten, Politihøgskolen, sentrale spesialenheter som PST og Kripas, Forsvaret og Sivilforsvaret, samt andre sentrale aktører med ansvar for, og kunnskap om, sikkerhet og beredskap.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om at mandatet for politistudier skal være å foreta en grundig analyse av

sentrale utviklingstrekk nasjonalt og internasjonalt frem mot 2030, og som påvirker det norske politiets oppgaver og mannskaps- og ressursbehov. Med bakgrunn i dette skal utvalget komme med anbefalinger om fremtidig størrelse på det norske politiet, hva som skal være politiopp-gaver, samt foreslå tiltak som skal sikre en mer effektiv ressursutnyttelse på tvers av etater.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen om at politistudien igangsettes denne våren og ferdigstilles høsten 2009.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:92 (2007–2008) representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Linda C. Hofstad Helleland og André Oktay Dahl om en politistudie for å kunne definere og bygge en større politistyrke i kampen mot kriminalitet i nærmiljøet, på nasjonalt plan og på tvers av landegrensene – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 3. juni 2008

Anne Marit Bjørnflaten

leder

Thomas Breen

ordfører